

Kolppanan seminaarin perustamisesta 150 vuotta

T o i v o F l i n k

Suomalaisten sivistyshistoriassa Jyväskylän opettajaseminaarilla on erityinen merkitys. Tänä syksynä sen toiminnan aloittamisesta tuli kuluneeksi 150 vuotta. Harva tietää, että toinen vastaava oppilaitos avasi ovensa suomalaisella Inkerinmaalla samana syksynä 1863. Kyse on lähellä Hatsinaa, Pienen Kolppanan kylässä toimineesta opettaja- ja lukkariseminaarista. Yhtä harvoin muistetaan, että kummankin oppilaitoksen syntymisen taustavaikuttajana oli Uno Cygnaeus. Hän oli toiminut Pietarissa opettajana ja pappina vuosina 1846–1858. Siellä hän pohti Inkerinmaalla toimineiden luterilaisten pappien kanssa mm. tarvetta sivistää suomalaisia. Koska Inkerinmaan papit tulivat Suomesta, he muodostivat henkisen siteen Suomen ja Inkerin suomalaisten välille.

Kolppanan seminaarin syntyyn vaikuttaneista tapahtumista osa liittyy Suomeen ja osa Inkerinmaahan, lähinnä sen suomalaisten pappien ajamaan kouluhankkeeseen. Opettajien kouluttamisesta tulikin tärkein osa seminaaria. Se rahoitettiin Venäjän evankelis-luterilaisten seurakuntien keskinäisen apukassan avulla. Keisari vahvisti sen säännöt 8. elokuuta 1858.

Ensimmäisen kerran varoja kerättiin kassaan ympäri Venäjän vuonna 1860. Inkerinmaan papisto anoi apukassalta varoja seminaarin rakentamiseen jo seuraavana vuonna. Apukassan myönteinen vastaus on päivätty 5.3.1862.

Kymmenkunta kilometriä Hatsinasta sijaitseva Pienen Kolppanan kylä valittiin seminaarin paikaksi, koska se sijaitsee keskellä Inkerinmaata ja siellä oli toiminut Paavali I:n aikana vuodesta 1782 maakunnan vanhin koulu. Sitä voitiin käyttää myös harjoituskouluna. Venäjän evankelis-luterilaisten seurakuntien keskinäinen apukassa myönsi seminaarin rakentamiseen 5 500 ruplaa ja toiminnan ylläpitämiseksi vuosittain 2 000 ruplaa. Rakennustöihin ryhdyttiin keväällä 1863 ja seminaari avattiin 4. syyskuuta 1863. Ensimmäiseen oppilasryhmään hyväksyttiin 13 poikaa. Uusia oppilaita otettiin sisään edellisen ryhmän valmistumisen myötä. Oppilaiden nimet kuvineen löytyvät seminaarin 50-vuotisjuhlamatrikkelista, joka sisältää muutakin harvinaista tietoa seminaarista ja sivistystoiminnasta Inkerinmaalla. Vuonna 2013, kun seminaari perustamisesta tuli kuluneeksi 150 vuotta, matrikkeli ilmestyi myös venäjänkielisenä pietarilaisen Gjöll-kustantamon julkaisemana.

Johtokunta valitsi seminaarin ensimmäiseksi johtajaksi ylioppilas Fredrik Oskar Groundstroemin. Hän syntyi Inkerinmaalla Kattilassa 1835. Hänen isänsä Juhana Josef toimi siellä kirkkoherrana. Äiti Engla, o.s. Ekbohm, oli Helsingin yliopiston rehtorin Th. Reinin täti. Fredrik Oskar tuli opiskelemaan Helsingin yliopistoon 1854. Muutaman vuoden kuluttua hän jatkoi opintojaan

stipendiaattina Moskovan yliopistossa. Ennen valintaansa Kolppanaan hän toimi Pietarin ruotsalaisen seurakunnan Pyhän Katarinan kirkkokoulun opettajana. Groundstroem oli seminaarin johtajana kuolemaansa asti vuonna 1879.

Koulutuksen haasteita

Ensimmäiset opettajat valmistuivat seminaarista vuonna 1866, jolloin Venäjän kunnalliset koulut olivat vasta muotoutumassa. Niinpä inkerinsuomalaiset opettajat saivat pitää koulua oman harkintansa mukaan. Kun ensimmäiset venäläiset kansakouluntarkastajat saapuivat tutustumaan suomalaisten opettajien toimintaan, heillä olikin ihmettelemistä. Kansakoulutarkastajat ylistivät näitä kouluja, niissä kun opetettiin myös venäjän kieltä. Inkerinmaan luterilaisen maalaisväen tarve pitää kiinni äidinkielisestä opetuksesta kasvoi, vaikkakin hitaasti. Varakkaammat ja valveutuneemmat talonpojat pääsivät koulutamaan lapsiaan myös Suomessa. Ensimmäisiä korkeakoulusivistyksen saaneita inkeriläisiä olivat Pietari Jamalainen ja Mooses Putro. Jamalaisesta tuli oikeustieteen maisteri Helsingin Aleksanterin yliopistossa. Mooses Putro valmistui Keisarillisen Venäjän musiikkiseuran Pietarin konservatoriosta urkuluokalta.

Inkerinsuomalaiset opettajat pitivät yhdessä pappien kanssa tärkeän koulukokouksensa Lempaalassa 1882. Kokouksessa laadittiin uskonnon opetuksen lisäksi suomenkielinen aineopetusohjelma, johon sisällytettiin myös Inkerin historian oppiainekirja.

Kolppanan seminaarin merkitys kansalliselle sivistystoiminnalle tuli esiin ensimmäisen kerran edesmenneen johtaja Groundstroemin kuolinpäivänä pidetyssä muistotilaisuudessa 6. syyskuuta 1888. Tilaisuudessa puhunut kirkkoherra Otto Rokkanen piti erityisen merkittävänä sitä, että seminaarin toiminnan, koulunkäynnin ja suomalaisen sanomalehden ilmestymisen ansiosta Inkerinsuomalaiset alkoivat ymmärtää kansallisen arvonsa. Rokkasen puheen päätyttyä laulettiin seminaarin entisen oppilaan Mooses Putron sanoittama ja säveltämä laulu, josta on

tullut inkerinsuomalaisten kansallislaulu. ”Nouse Inkeri” julkaistiin sensuurisyyistä nimellä ”Nouse kansani”. Kappale ilmestyi ensi kerran Putron laulukokoelmassa 1899. Paavo Räikkönen, hänkin seminaarista valmistunut, teki siihen toisen säkeistön vuotta myöhemmin.

Seminaarin täyttyessä 25 vuotta sieltä oli valmistunut yli 70 opiskelijaa. Matriikkelin mukaan heistä noin viisikymmentä oli toiminut opettajina. Seminaari tasapainotteli jatkuvan vararikon ja sulkemisuhan partaalla. Sitä valvoi sisäasiainministeriö, joka ei kuitenkaan puuttunut seminaarin toimintaan. Vuonna 1891 seminaari siirtyi opetusministeriön valvontaan, ja muutos tuntui heti. Ministeriö ryhtyi painostamaan seminaarin johtokuntaa, koska se halusi muuttaa oppilaitoksen sääntöjä. Painostus onnistuttiin torjumaan, vaikka sitä jatkuikin vuoteen 1917 asti.

Käsitettä suomalainen koulu voidaan käyttää Inkerinmaan luterilaisissa seurakunnissa vain suhteellisesti. Seminaarista valmistuneiden opettajien toiminta oli alkuvuosina kokonaan varakkaimpien talonpoikien hyväntekeväisyyden varassa. He tarjosivat opetustilat ja maksoivat opettajan palkan. Koulut olivat kiertäviä. Oppikirjoja ja opetusvälineitä ei ollut, kun niitä ei juuri ollut seminaarissakaan. Pikkuhiljaa luterilaisiin seurakuntiin ryhdyttiin rakentamaan koulurakennuksia. Niistä tuli ns. seisovia kouluja. Ne toimivat kunnan valvonnassa, mutta opettajien palkka tuli pääosin kuntalaisten maksamista koulumaksuista. Leipä ei ollut leveä, niinpä monet opettajat harjoittivat sivuelinkeinoja tai vaihtoivat alaa.

Koska kunnat olivat köyhiä, uusia kouluja voitiin avata lähinnä kuntalaisten, siis maalaisväen tuella. Opettajat olivat ehdottaneet tueksi itseverotusta ja sen määräksi kolmesta viiteen kopeekkaa vuodessa. Opettajien arvovalta ei riittänyt innostamaan talonpoikia. Opettajat toivoivat apua papeilta, mutta turhaan. Osasyyski muodostui se, ettei kunnan hallinto sallinut pappien osallistua koulun toimintaan. Tästä muodostui papeille arvovaltakäsymys, joka etäännytti opettajat ja papit toisistaan.

Opettajien ja pappien toiminnan lähtökoh-

tana oli kansan varallisuuden edistäminen, kohtuuttoman viinankäytön lopettaminen, mm. perustamalla raittiusseuroja, ja tämän kautta maalaisväen itsetunnon kohottaminen. Tarkoituksena oli nostaa opetuksen arvostusta talonpoikaisväen keskuudessa ja saada enemmän lapsia kansakouluun. Kansakoulua tukivat esiopetus, kiertokoulut ja rippikoulut, joiden tasoa piti saada nostettua. Kansakoulun alennustila antoi aihetta miettiä niiden muuttamista kirkkokouluiksi, jonka käyminen olisi ollut pakollista kuten rippikoulukin. Menestyvistä kansakouluista lahjakkaimmat oppilaat olisivat pyrkineet Kolppanan seminaariin. Vahva pohjakoulutus olisi tehnyt mahdolliseksi parantaa opetuksen tasoa ja seminaarista valmistuvien opettajien kilpailukykyä. He näet joutuivat kilpailemaan työpaikoistaan venäläisten kollegojensa kanssa. Vaarana oli, että suomalaisiin kyliin olisi tullut vain venäläisiä opettajia. Silloin suomen kielen opetusta olisi ollut vain virallisesti sallitussa uskonnon opetuksessa. Venäjän kielen hyvä taito oli yksi Kolppanasta valmistuneiden opettajien menestyksen perusedellytyksistä. Yhtä tärkeää opettajille oli myös suomen kielen hyvä taito. Vain se varmisti suomalaisuuden omaksumisen niin seminaarissa kuin kouluissakin. Näin yhä suurempi määrä opettajia olisi päässyt toimimaan kansansa pariin ja vaikuttanut tämän hyvinvointiin ja itsetuntoon positiivisesti. Tuloksena Inkerin suomalaiset kansanjoukot olisivat antaneet arvoa äidinkieliselle toiminnalle ja olisivat tukeneet sitä taloudellisesti.

Toinen työskärsä oli ns. kansallinen toiminta, ennen kaikkea ”sanomakirjallisuus”, opettaja Abram Tiisnekan termiä käyttäen. Pietarissa vuodesta 1870 ilmestyneet suomenkieliset sanomalehdet julkaisivat kansantajuista tietoutta Inkerinmaan historiasta ja ’henkisistä harrastuksista’. Lehdet painottivat, että Inkerin suomalaiset ovat osa Suomen kansaa. Tästä huolimatta monia inkerinsuomalaisia askarrutti kysymys: Onko meillä historiaa? Sanomalehdistä tulikin henkinen side, joka yhdisti Venäjällä asuneet suomalaiset heidän kielelliseen ja etniseen emämaahansa Suomeen. Näin syntynyt kolmikanta

Pietari-Inkerinmaa-Suomi kesti ratkaisevaan vallankumousvuoteen 1917 asti.

Mitä on inkeriläisyys?

Mitä kansallistunne on? Onko inkerinsuomalaisilla kansallistunnetta, miten se ilmenee ja mitä tulisi tehdä sen kohottamiseksi? Ensi kerran nämä kysymykset esitettiin inkerinsuomalaiselle yleisölle kirjoituskilpailun voittaneessa kirjoituksessa *Inkeri*-lehdessä vuoden 1912 alussa. Sen kirjoittajana oli pietarilaissyntyinen Ernst Hentunen, joka kiinnitettiin Inkeri-lehden aputoimittajaksi syyskuussa 1908. Hentunen kirjoitti ylioppilaaksi Helsingin Suomalaisessa normaalilyseosta ja valmistui maisteriksi Helsingin yliopistosta vuonna 1910. Hänen kynästään syntyi myöhemmin vuosina useita puhuttelevia kirjoituksia.

Artikkelissa Inkerinsuomalaisia muistutettiin siitä, että heidän olisi enemmän kuin helppoa päästä eroon kansallisista tuntomerkeistään virran vietäviksi jäätyään, ja venäläistymisen myötä he voisivat saada omakseen koko laajan valtakunnan. Samalla ongelmalliset suhteet etniseen emämaahan, Suomeen, katkeaisivat. Valtavan Venäjän yhteydessä olevalta ’pieneltä kansansirpaleelta’ puuttuivat kaikki tärkeimmät kansalle ominaiset elementit, kuten rajat, hallitsija, eduskunta, sotalaitos, lait, koulut, yliopistot sekä virkamiehet. Kielikään ei ollut yksin heidän, ei myöskään kirkko, eikä kunnallislaitos. Papatkin olivat ’joentakaisia’. Heidän alueensa rajojen sisäpuolella ei ollut mitään, mikä olisi yksin heidän. Vaikka näin olikin, tämä pieni heimo halusi ja katsoi tarpeelliseksi säilyttää kansallisen itsetuntonsa ja kansalliset ominaispiirteensä. Kirjoittaja painotti jälleen kerran, että kansallishengen kohottamiseen ei tullut suoranaisia virikkeitä idästä tai lännestä. Ne oli etsittävä omasta ympäristöstä ja omasta keskuudesta. Muut vaihtoehdot olivat venäläistyminen, kansallisen elämän rakentaminen yhdessä Suomen suomalaisten kanssa ja ”peittelemätön kansallistunteen unohtaminen yksityisen vaurastumisen nimissä”.

Kirjoittajan mielestä valinta oli tehty jo kauan sitten ja sen eteen oli tehty töitä, mutta uusissa oloissa tämä ei enää riittänyt. Omatoimisuuteen oli panostettava enemmän, ja tuota vähäistä omaa oli pidettävä entistä suuremmassa arvossa. Tämä vähäinen oma koostui heimolle tärkeistä elementeistä, joista arvokkain oli äidinkieli. Toiseksi peruspilariksi kirjoittaja mielsi kirkon. Tämän logiikan mukaan kirkon perustuksia horjuttamaan pyrkineet helpottivat suomalaisten sulautumista. Muut omat instituutiot olivat johdannaisia, silti ilman niiden sivistävää ja yhdistävää vaikutusta ei kansallistuntoa onnistuttaisi pitämään yllä. Koulut, seminaari ja sanomalehdet tukivat kansallista tietoisuutta jo pelkällä olemassaolollaan. Tukemalla niitä rahallisesti kohotettiin myös kansallishenkeä.

Kotiseutututkimus oli merkittävä sivistystoiminnan muoto. Sitä pystyi tekemään jokainen kykyjensä mukaan. Tutkimusohjelma oli kattava. Paikannimiin yhdistettiin vanhat sadut, tarut ja tarinat, jotka tuli kirjoittaa muistiin. Tähän toivottiin myös paikkakunnan merkkihenkilöiden elämäkertoja, jotka oli tarkoitus tallentaa asianomaisilta tai heidän jälkeläisiltään. Uskonnolliset ja sivistysolot katsottiin yhtä tärkeiksi. Kansan elämä ja tavat, laulut, virret, runot, leikit, tanssit, kirjeet, vanhat tilikirjat ym. olivat kaikki yhtä arvokkaita. Näin siis tasan sata vuotta sitten.

Tilastojen mukaan Inkerinmaalla suomalaisen väestön keskuudessa toimi kouluja kihlakunnittain lukuvuonna 1910–1911 seuraavasti: Tsarskoje Selon kihlakunnassa 74, Pietarhovin 54, Lyyssin 45, Pietarin 30, Jaaman 26, eli yhteensä 229 kansakoulua. Kaikki koulut, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, olivat maalaishallintojen ja vain harvat opetusministeriön ylläpitämiä. Luterilaisia oppilaita oli niissä yhteensä 8172 ja ortodoksisuskoisia 2585. Inkerinmaalla olisi täten voinut olla suomalainen kansakoulu, jos valtiovallalta olisi otannut huomioon kansallisen koulukasvatuksen välttämättömyyden muillekin kuin venäläisille. Tämä tarkoitti sitä, että suomenkielisen opetuksen laajuuden kansakouluissa määritteli Kolppanan seminaarista valmistuneiden opettajien lukumäärä.

Vuosikymmenien työn tulokset olivat kuvaavia ja näkyivät myös tilastoissa. Maalaiskouluja oli enemmän suomalaisten kuin venäläisten keskuudessa, mikä selittyy sillä, että vuoteen 1908 asti kouluja perustettiin pääasiallisesti kansalaisten aloitteesta ja heidän aineellisine panostuksineen. Suomalainen väestö antoi hankammin varoja kansakoulujen perustamiseksi.

Sadan vuoden toiminnan tulos

Helmikuun vallankumous herätti pienissä kansoissa toiveita saada oikeutusta omalle kansalliselle toiminnalleen. Inkerinsuomalaiset korostivat kielensä ja uskontonsa erikoislaatua. Kansanvaltaiset aatteet saivat inkeriläisaktiiveja panostamaan kansallisiin sivistysohjelmiin. Niitä toteutettiin kahdella tasolla.

Ensimmäinen oli perinteinen ja ennestään tuttu. Sen pyrkimyksenä oli kansalaistoiminnan vauhdittaminen paikallistasolla. Tämä selittää, miksi inkeriläiset opettajat perustivat oman yhdistyksen. Yleisinkeriläinen kansalaisyhteistyksen huhtikuussa 1917 keskittyi kansakoululaitoksen ja Kolppanan seminaarin uudistamiseen. Itsehallintoajattelussa päästiin ensi kerran näkemykseen itsenäisten, eritasoisten kunnallisten hallintoyksiköiden muodostamisesta inkeriläisten asuttamilla alueilla. Toinen taso oli valtakunnallinen. Kyseessä oli lakia säätävä kokous, ja siihen pyrkimistä pidettiin tärkeänä. Ajateltiin, että hankkeen onnistuessa omat miehet tulisivat pitämään kansansa puolia.

Mitä enemmän bolševikkien kanta voimistui, sitä ahkerammin he leimasivat sivistyksen herrojen huviksi. Valtakunnallinen ääriaseemmisto ja äärioikeisto tekivät parhaansa estääkseen perustuslakia säätävän kokouksen koolle kutumisen marraskuun 12. päivänä. Kesällä 1917 Pietarin läänin maalaishallinto myönsi Kolppanan seminaarille 25 000 ruplaa sillä ehdolla, että 1) kansanvalta-periaate toteutuu seminaarin johdon valinnassa, 2) seminaari ei saa jäädä kirkolliseksi laitokseksi, 3) seminaariin muodostetaan useampi luokka, ja 4) seminaariin otetaan myös tyttöoppilaita.

Seminaari avasi ovensa 11.lokakuuta 1917 Kaapre Tynni sen vt. johtajana. Oppilaita oli ensimmäisessä luokassa 35 ja toiseen kaavailtiin 30. Suomalaisissa kouluissa opetuksen tuli olla suomen kielellä, eikä venäjää olisi pitänyt kahtena ensimmäisenä vuonna opettaa lainkaan. Jaksoa olisi seurannut nelivuotinen kansakoulukurssi, jossa venäjä olisi ollut yhtenä oppiaineista. Kansakoulua olisivat seuranneet jatkokurssit, jotka olisivat kestäneet kaksi tai kolme vuotta. Kurssit olisivat valmentaneet yksivuotiseen kansanopistoon, joka miellettiin silloin kansan korkeakouluksi. Yleissivistävien aineiden lisäksi olisi painotettu maatalousopetusta. Tavoitteena oli perustaa useampi kansanopisto. Varat niiden ylläpitämiseen oli tarkoitus saada maalaishalinnolta.

Sivistystoimen 1918 lopussa keräämät tilastot osoittivat, että Inkerinmaan 313 koulussa, jossa suomalaisia lapsia opiskeli, toimi 248 suomenkielistä opettajaa. Sivistystoimen valvonnassa oli koulujen lisäksi Kolppanan seminaari ja syksystä 1918 lähtien myös kansanopisto. Opettajaseminaari siirrettiin neuvostovallan toimesta Hatsinaan vuonna 1920, ja siitä tuli pedagoginen *teknikum*, keskiasteen oppilaitos. Se alistettiin palvelemaan uusien aatteiden määräämiä tavoitteita. Niiden toteuttajiksi tuli jo alusta lähtien Suomen punapakolaisia, jotka neuvostovallan vakiintumisen myötä syrjäyttivät inkerinsuomalaisia opettajia. Hatsinan suomalaisen pedagogisen teknikumien toiminnan päättyminen liittyi koko suomenkielisen sivistys- ja kulttuuritoiminnan lakkauttamiseen Neuvostoliitossa, 1930-luvun lopussa, lähinnä Inkerinmaalla ja Venäjän Karjalassa. Tähän prosessiin liittyvät laajat suomalaisten väestönsiirrot ja karkotukset. Heidän paluunsa entisille asuinalueille kesti pitkään, eivätkä sen aikaiset poliittiset olot olleet omiaan korostamaan suomen kielen opetuksen merkitystä kouluissa. Suomen kielen opetus vieraana kielenä alkoi Petroskoissa vuonna 1973. Neuvostoliiton kaatumisen myötä suomen kielen opetus on laajentunut niin rajantakaisessa Karjalassa kuin Pietarissa. Yritykset saada aikaan todellisia suomenkielisiä kouluja ovat

epäonnistuneet.

Venäjän suomalaisten rehabilitoiminen

Venäjän federaation korkein neuvosto hyväksyi Venäjän suomalaisten rehabilitoimista koskevan asetuksen 29.6.1993. Asetuksen kohdassa 6 sanotaan mm. näin:

Ehdotetaan, että Ministerineuvosto – Venäjän federaation hallitus

laatii ja esittää säädetyssä järjestyksessä vuoden 1994 tammikuun 1. päivään mennessä Venäjän suomalaisten kulttuurin elpymisen laajan ohjelman;

auttaa Venäjän suomalaisia heidän henkisen perintönsä palauttamiseksi ja kulttuuritarpeittensa tyydyttämiseksi: laittomien vainojen aikana takavarikoitujen kansallisten kulttuuriesineiden palauttamiseksi, asuinpaikkojen entisten historiallisten nimien palauttamiseksi ottaen huomioon niissä asuvan väestön tahdonilmauksen, kansallista kulttuuria vaalivien keskustelujen luomiseksi Venäjän suomalaisten yhtenäisesti asuttamalla paikkakunnilla, sanomalehtien ja aikakauslehtien julkaisemiseksi, suomenkielisten televisio- ja radiolähetysten järjestämiseksi.

Venäjän federaation hallitus tutkii kysymystä valtioidenvälisen yhteistyön aikaansaamisesta Suomen tasavallan kanssa avun antamiseksi Venäjän suomalaiselle kulttuurin ja talouden kehittämisen edistämiseksi Venäjän federaation alueella, sekä lisäksi antaa tarvittavaa apua Venäjän Federaation ja Suomen tasavallan kansalaisjärjestöjen työlle tällä alueella.

Kansallisista kouluista ja korkeamman asteen suomenkielisistä oppilaitoksista ei asetuksessa ole mainittu sanallakaan.

Suomen eduskunta sitä vastoin teki äskettäin, 18.9.2013, merkittävän päätöksen Suomen venäjänkielisen kulttuurin tukemiseksi lahjoittamalla Cultura- säätiölle 10 miljoonaa euroa venäjän kielen ja kulttuurin opiskelun tukemiseen tarkoitettua rahaston perustamista varten. On aiheellista

kysyä, mitä Venäjän valtio on tehnyt suomen kielen ja kulttuurin hyväksi Venäjällä vuoden

1993 päätöstensä toteuttamiseksi?

Lähteet

Flink, Toivo (2000). *Maaorjuuden ja vallankumouksen puristuksessa. Inkerin ja Pietarin suomalaisten sivistys-, kulttuuri- ja itsetunto-yrityksiä vuosina 1861–1917*. Turku.
Haltsonen, Sulo (1969), *Inkerin suomalaisten historia*. Jyväskylä.

HE 93/2013 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2013 toiseksi lisätalousarvioksi.
Kolppanan seminaari 1863–1913 (1913), Juhlajulkaisu seminaarin viisikymmenvuotisen toiminnan muistoksi. Viipuri.

Andrei Makarevitš: Kiehtova päihdeoppi

115 sivua. Suositushinta 12 €. **TARJOUS-HINTA IDÄNTUTKIMUKSEN LUKIJOILLE 10 €** (sis. postikulut). Tilaukset sähköpostilla nastamuomio@nastamuomio.fi. Mainitse tilauksessasi Idäntutkimus.

Andrei Makarevitš kertoo Kiehtovassa päihdeopissa viihdyttävin omaelämäkerrallisin tarinoin päihdehistoriastaan ja seikkailuistaan Neuvostoliitossa, Venäjällä ja muualla maailmassa. Makarevitšin tarinoita kommentoi hänen ystävänsä, päihdelääkäri Mark Garber.

Andrei Makarevitš on legendaarisen venäläisen Mašina Vremeni -yhtyeen laulusolisti ja pitkäaikainen johtohahmo.

Kirjan luku "Vodkasta" on julkaistu Idäntutkimus-lehdessä 3/2008.

Alkuteos: Zanimatelnaja narkologija (2005). Suomennos: Veli-Pekka Makkonen (yksi luku Tomi Huttunen).

www.nastamuomio.fi